

ریسک نقدینگی

ریسک نقدینگی عبارت است از احتمال عدم توانایی بانک در تأمین دارایی‌های نقد با کیفیت برای پرداخت بدهی‌ها، ایفای تعهدات و افزایش دارایی‌ها.

سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک نقدینگی

سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک نقدینگی در قالب دستورالعمل داخلی مدیریت ریسک نقدینگی و بازار تدوین شده و در مرحله تصویب نهایی قرار دارد. یکی از راهبردهای بانک سامان برای مدیریت ریسک نقدینگی، در راستای رعایت حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی بانک مرکزی و رهنمودهای کمیته بازل، نگهداری میزان بهینه دارایی‌های نقد با کیفیت تحت عنوان سپر نقدینگی و پایش مستمر نسبت پوشش نقدینگی و نسبت خالص تأمین مالی پایدار بانک می‌باشند.

واحدهای اجرایی مدیریت ریسک نقدینگی

با هدف تدوین راهبردها، سیاست‌ها و رویه‌های مدیریت ریسک نقدینگی، کمیته فرعی ریسک نقدینگی و بازار، تحت نظارت کمیته عالی ریسک، به ریاست مدیرعامل و با حضور مدیران ارشد بانک شامل معاون بانکی و بازاریابی، معاون مالی و برنامه‌ریزی، معاون اعتباری، معاون بین‌الملل، مدیر واحد ریسک، مدیر حسابداری و خزانه‌داری، مدیر مالی و برنامه‌ریزی، مدیر جذب و فروش، مدیر بانکداری ویژه و اختصاصی، مدیر سرمایه‌گذاری، مدیر اعتبارات خرد و صنفی و مدیر اعتبارات شرکتی در بانک سامان راه‌اندازی شده است. گروه کارشناسی ریسک نقدینگی و بازار با تهیه و ارائه گزارش‌های مستمر وظیفه شناسایی و اندازه‌گیری ریسک نقدینگی را انجام می‌دهد. مدیریت مالی، مدیریت امور بین‌الملل، مدیریت اعتبارات خرد و صنفی، مدیریت بانکداری شرکتی، مدیریت جذب و فروش، مدیریت بانکداری اختصاصی و ویژه و مدیریت سرمایه‌گذاری، مسئولیت کاهش ریسک نقدینگی را بر عهده دارند.

روش سنجش ریسک نقدینگی

گروه کارشناسی ریسک نقدینگی و بازار برای سنجش ریسک نقدینگی از نسبت پوشش نقدینگی (LCR)^۱، نسبت خالص تأمین مالی پایدار (NSFR)^۲ و تحلیل شکاف نقدینگی استفاده می‌کند. همچنین وضعیت منابع تأمین مالی بانک، که عمدتاً سپرده‌های مشتریان می‌باشند، به صورت مستمر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و گزارش‌های ماهانه و موردی تهیه و به کمیته فرعی ریسک نقدینگی و بازار ارائه می‌شود. نسبت پوشش نقدینگی (LCR) توانایی بانک در بازپرداخت بدهی‌های کوتاه‌مدت طی یک دوره سی‌روزه را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. برای محاسبه این نسبت، دارایی‌های نقد با کیفیت و جریانات نقدی خروجی و ورودی در سی روز آینده، طبق دستورالعمل حداقل الزامات ریسک نقدینگی بانک مرکزی، محاسبه می‌شود. نسبت پوشش نقدینگی از تقسیم دارایی‌های نقد با کیفیت بر خالص جریانات نقدی خروجی به دست می‌آید. نسبت خالص تأمین مالی پایدار (NSFR)، ریسک تأمین مالی بانک در افق زمانی یک‌ساله مورد بررسی قرار می‌دهد. بررسی این نسبت به منظور محدود کردن اتکای بیش از حد بانک به تأمین مالی کوتاه‌مدت ضروری است. برای محاسبه این نسبت، میزان تأمین مالی پایدار در دسترس (ASF)^۳ و تأمین مالی پایدار مورد نیاز (RSF)^۴ در افق زمانی یک سال، طبق دستورالعمل کمیته بازل، محاسبه می‌شود.

^۱ Liquidity Coverage Ratio

^۲ Net Stable Funding Ratio

^۳ Available Stable Funding

^۴ Required Stable Funding

به منظور تحلیل شکاف نقدینگی، جریان‌های نقدی قراردادی و برآوردی دارایی‌ها، بدهی‌ها و اقلام زیرخط، در بازه‌های زمانی مشخص محاسبه می‌شوند. شکاف نقدینگی در هر بازه زمانی عبارت است از خالص جریان‌های نقدی ورودی و خروجی.

به منظور ارزیابی کیفیت منابع تأمین مالی بانک و تأثیر آن بر ریسک نقدینگی، گزارش‌هایی در خصوص رفتار مشتریان و انطباق آن با شرایط بازار تهیه و ارائه می‌شود.

سازوکارهای کنترل و پایش ریسک نقدینگی

گروه کارشناسی ریسک نقدینگی و بازار، شاخص‌های ریسک نقدینگی را به صورت ماهانه محاسبه و با الزامات بانک مرکزی و حدود تصویب شده توسط کمیته عالی ریسک مقایسه و هرگونه تخطی از حدود را گزارش می‌دهد. گزارش‌های تحلیلی مربوط به ریسک نقدینگی به صورت ماهانه تهیه و به کمیته ریسک نقدینگی و بازار و کمیته عالی ریسک ارائه می‌شود. بر مبنای نتایج این گزارش‌های بازخوردهای لازم برای مدیریت ریسک نقدینگی بانک به واحدهای اجرایی مرتبط ارسال می‌شود.

آزمون بحران نقدینگی

آزمون بحران نقدینگی، مطابق با رهنمود آزمون بحران بانک مرکزی و با هدف سنجش انعطاف‌پذیری بانک در شرایط بحرانی، توسط واحد ریسک نقدینگی به صورت ماهانه انجام می‌پذیرد. در راستای اجرای آزمون بحران نقدینگی، شناسایی عوامل ایجادکننده بحران نقدینگی و تعریف سناریوهایی مبتنی بر شرایط اقتصادی ضروری است. بدین منظور فاکتورهای اصلی ریسک، شوک‌های نقدینگی محتمل و اثرات آن بر اقلام ترازنامه مورد بررسی و مدل‌سازی قرار می‌گیرد.

از جمله اقدامات مهم در این راستا می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تعریف سناریوهای متفاوت بر روی جریان‌های نقدی ورودی و خروجی (ناشی از سپرده‌ها و تسهیلات) و نقدشوندگی دارایی‌های نقد باکیفیت (HQLA^۵) در نسبت پوشش نقدینگی (LCR) در شرایط بحرانی بازار.
- تعریف سناریوهای متفاوت در خصوص نقدشوندگی دارایی‌های نقد باکیفیت نگهداری شده به عنوان سپر نقدینگی در شرایط بحرانی بازار.
- تعریف سناریوهای متفاوت در خصوص متغیرهای کلان اقتصادی و تأثیر آن‌ها بر اقلام ترازنامه‌ای و نسبت‌های مالی و نقدینگی.

با در نظر گرفتن نتایج آزمون بحران، برنامه احتیاطی نقدینگی، برای ارائه راهکارهای مدیریت خروج از بحران نقدینگی، تدوین و به تصویب هیئت‌مدیره می‌رسد.

^۵ High-Quality Liquid Assets